

Onderwerp : Verordening Cliënt- en Burgerparticipatie Sociaal Domein
Westervoort 2020

Zaak- & documentnr. : Z/19/054010/201435099

Opsteller : Arjan de Vries

Portefeuillehouder : T.E.R.A. Kampschreur

Team : BinnensteBuiten

Telefoonnr.

Samenvatting

Om diverse redenen is het nodig de cliënt- en burgerparticipatie in het sociaal domein in Westervoort anders te organiseren dan via de huidige Wmo-raad. De Ontwikkelgroep burgerparticipatie Westervoort heeft een ander model ontwikkeld waarin afscheid wordt genomen van een formeel adviesorgaan en in plaats daarvan een 'Werkgroep Betrekken Inwoners' in het leven wordt geroepen die adviseert over de te volgen participatieaanpak en het benoemen van flexibele werkgroepen die zich over de jaarlijks te adviseren items zullen moeten gaan buigen. Omdat het vastleggen van de cliënt- en burgerparticipatie een bevoegdheid van de gemeenteraad is wordt daartoe een conceptverordening ter vaststelling aangeboden.

Beslispunten

1. De raad besluit de verordening cliënt- en burgerparticipatie sociaal domein Westervoort 2020 vast te stellen onder gelijktijdige intrekking van de huidige Verordening Wmo-raad Westervoort.

Aanleiding

Voorgeschiedenis

In de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet is bepaald dat bij verordening geregeld moet worden hoe inwoners, waaronder in elk geval cliënten of hun vertegenwoordigers, in een vroegtijdig stadium betrokken worden bij beleid en uitvoering van deze wetten.

De Wmo-raad heeft in een brief d.d. 7 juni 2017 gevraagd om een gesprek met het gemeentebestuur over een duurzame adviesfunctie ten aanzien van het totale sociale domein. De Wmo-raad ervaart structurele problemen om zijn adviesrol op dit brede terrein van het sociaal domein te vervullen. Op 27 juli 2017 heeft een ambtelijk-bestuurlijk overleg over deze brief plaatsgevonden ter voorbereiding van het gesprek met een vertegenwoordiging uit de gemeenteraad op 10 oktober 2017.

Uit de brief en de gesprekken hierover met de wethouder en ambtenaren en de Raadswerkgroep 3D zijn de volgende aandachtspunten bij het opnieuw vormgeven van burgerparticipatie naar voren gekomen. Onderstaande aandachtspunten zijn deels ingebracht door vertegenwoordigers van de Wmo-raad en deels door leden van de Westervoortse gemeenteraad.

- Bezettings- en capaciteitsproblemen huidige Wmo-raad. Mensen laten zich steeds minder makkelijk mobiliseren. Steeds minder mensen zijn geïnteresseerd in een structurele rol. Ze willen wel meedenken over een thema dat hen raakt.

- Spanningsveld tussen adviesrol en belangenbehartiging
- Als gevolg van de decentralisaties vervagen de grenzen in het sociaal domein: de gemeente stuurt minder op alleen Wmo . In plaats daarvan wordt breder gekeken
- Het is moeilijk om jongeren te betrekken
- Ten aanzien van de Participatiewet is voorzien in een formele manier om cliënten te betrekken: de Cliëntenraad RSD.
- De Wmo-raad geeft aan nagenoeg onzichtbaar te zijn gebleven voor de inwoners van Westervoort
- Ambtelijke fusie: diverse raadsleden vinden een eigen adviesorgaan voor Westervoort belangrijk. Een fusie met de adviesraad voor het sociaal domein Duiven (of anderen) is niet per definitie akkoord
- Suggestie van de gemeenteraad om externe expertise in te schakelen met zicht op wat andere gemeenten doen
- Regionalisering van het beleid en de bijbehorende inkoop maakt dat de advisering soms ook op een ander niveau plaats kan/moet plaats vinden
- De gemeente wil een meer regisserende rol i.p.v. een bepalende rol waarbij er meer participatie van de inwoners wordt verwacht

Brainstormsessie

Op dinsdag 6 februari 2018 heeft onder begeleiding van het in het sociaal domein gespecialiseerde kennisinstituut Movisie een brainstormsessie plaatsgevonden waarbij zo'n 20 vertegenwoordigers van de gemeente, adviesraden, maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties met elkaar van gedachten hebben gewisseld over de toekomst van burger- en cliëntenparticipatie in de gemeente Westervoort.

Ontwikkelgroep burgerparticipatie Westervoort

Samenstelling ontwikkelgroep

In vervolg hierop is de 'Ontwikkelgroep burgerparticipatie Westervoort' ingesteld met als belangrijkste opdracht het ontwikkelen van een model voor toekomstbestendige inwonerbetrokkenheid in Westervoort. De Ontwikkelgroep bestond uit:

- 1 begeleider vanuit Movisie
- 2 vertegenwoordigers van de Wmo-raad Westervoort (waaronder 1 duo: 2 personen vormen samen 1 afvaardiging)
- 1 vertegenwoordiger van de klankbordgroep Wij Westervoort
- 1 vertegenwoordiger van jongerencentrum Creon (duo: zie hierboven)
- 1 vertegenwoordiger van het Goed voor elkaar team Westervoort (later het Wijkenteam).
- 2 vertegenwoordigers van de gemeente Westervoort

Advies ontwikkelgroep

De opdracht aan de Ontwikkelgroep was een advies te formuleren met als doel het toekomstbestendig maken van de cliënt- en burgerparticipatie in Westervoort t.a.v. het sociaal domein. Het advies gaat dus over cliënten- en burgerparticipatie en niet over overheidsparticipatie (dit laatste gaat over hoe de gemeente aansluit bij initiatieven van burgers).

De Ontwikkelgroep adviseert het volgende t.a.v. het toekomstbestendig maken van cliënten- en burgerparticipatie in het sociaal domein in Westervoort:

- De gemeente neemt het voortouw om inwoners te betrekken bij beleid en uitvoering
- Wees helder waarbij en waarom inwoners betrokken worden, wat hun invloed is en wat er met hun input wordt gedaan en blijf daarover communiceren
- Betrek inwoners zo vroeg mogelijk zodat hun input daadwerkelijk invloed heeft op het beleid en betrek ze bij alle onderdelen van de gemeentelijke beleidscyclus

- Sluit zoveel mogelijk aan bij de belevingswereld van de inwoners die je wilt betrekken: stel een vast Werkgroep betrekken inwoners in die bestaat uit ambtenaren, sociale professionals en inwoners. Deze werkgroep adviseert over de meest geëigende vormen om inwoners te stimuleren te participeren.
- Maak om aan de wettelijke verplichting van met name cliëntenparticipatie te voldoen gebruik van bestaande belangenorganisaties en vertegenwoordigers van doelgroepen, zoals de Cliëntenraad RSD en de Gehandicaptenraad. De ontwikkelgroep beveelt aan om ten aanzien van cliëntenparticipatie binnen de Jeugdzorg een passende structuur te zoeken.
- Zet daarnaast in op flexibele themagroepen. Deze bestaan uit inhoudsdeskundige en ervaringsdeskundige inwoners. Ze hebben een inhoudelijke adviesfunctie. Ze zijn flexibel in duur, werkwijze en samenstelling.
- Geef de ambtenaren van het team Binnenstebuiten een rol in de werkgroep om collega's binnen het gemeentelijk apparaat te begeleiden bij en aan te sturen op het vergroten van inwonerbetrokkenheid; de primaire verantwoordelijkheid voor alle participatieprocessen blijft in – afwijking van het advies- echter te allen tijde berusten bij het team Sociaal Domein.
- Beschouw het meer en beter betrekken van inwoners als een gezamenlijk leerproces waarbij er geen altijd werkende oplossingen zijn maar wel manieren gevonden kunnen worden die passen bij Westervoort.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar het als bijlage bij dit voorstel gevoegde 'Advies versterking Cliënt- en burgerparticipatie Westervoort'.

Beoogd effect

Versterking cliënt- en burgerparticipatie in Westervoort

Argumenten

1.1 Met dit model kan naar verwachting meer continuïteit in inwonersbetrokkenheid worden geborgd.

Door proces en inhoud uit elkaar te trekken wordt de focus gelegd op meer tijdelijke inwonersbetrokkenheid. De Ontwikkelgroep denkt dat voor een themagroep makkelijker inwoners te vinden zijn dan voor de Wmo-raad. Immers, steeds minder mensen zijn geïnteresseerd in een structurele rol maar willen wel (tijdelijk) betrokken worden bij een thema dat hen aan gaat. Het 'Model inwonerbetrokkenheid Westervoort' uit het advies is een gemengd model van burgerparticipatie (een permanente werkgroep voor het proces en flexibele themagroepen en belangenorganisaties voor inhoudelijke adviezen).

1.2 Eigenaarschap bij inwoners vereist een trekkersrol van de gemeente.

De gemeente is opdrachtgever, trekker en regisseur bij het betrekken van inwoners bij de vormgeving van het beleid en de uitvoering en evaluatie daarvan. Immers de gemeente kan - in principe - alle inwoners bereiken en behartigt de belangen van alle inwoners. Zij is daarom beter geëquipeerd dan alle andere partijen om de trekkersrol te vervullen.

1.3 Het model sluit prima aan bij de uitgangspunten van het Coalitieakkoord Westervoort

Burgerparticipatie staat hoog op de agenda van het college van burgemeester en wethouders van Westervoort. Bij alle nieuwe beleidsvoornemens geeft de gemeente aan op welke wijze zij de inwoners actief wil gaan betrekken of informeren. Het nieuwe model voor inwonerbetrokkenheid sluit hier prima bij aan.

1.4 De huidige belangenorganisaties blijven aangesloten.

Zij kunnen deelnemen aan een flexibele themagroep maar ze kunnen ook gericht benaderd worden om input voor een specifiek beleidsvraagstuk. Zij beschikken over kennis, ervaring en netwerken ten aanzien van een specifieke doelgroep (b.v. Cliëntenraad RSD, Gehandicaptenraad).

1.5 Er is sprake van een ontwikkelmodel

De ontwikkelgroep heeft een ontwikkelmodel geformuleerd. Landelijke ervaring en de ervaring uit de eigen experimenten van de ontwikkelgroep laten zien dat het meer en beter betrekken twee kanten kent: gemeenten moeten leren flexibeler en gericht te opereren, inwoners moeten ervaren dat het voor hen betekenis en waarde heeft om niet alleen mee te praten maar ook mee te denken en mee te doen. Dit vergt investering voor zowel de gemeente als de inwoners. Het voorgestelde participatiemodel is niet perse makkelijker dan een vaste wmo-raad of Raad voor het sociaal domein maar sluit wel beter aan bij de ontwikkelingen in de samenleving. Het voorgestelde model biedt zowel gemeente als inwoners de kans samen gaandeweg te ontdekken welke vormen en manieren om inwoners te betrekken de meeste kans van slagen hebben in Westervoort.

1.6 De Werkgroep betrekken inwoners is de belangrijkste nieuwe schakel.

De gemeente stelt een permanente 'Werkgroep betrekken inwoners' in die bestaat uit ambtenaren, inwoners en beroepskrachten/ vrijwilligers binnen het sociaal domein. De Werkgroep adviseert de gemeente over het betrekken van inwoners bij vraagstukken binnen het sociaal domein. Welke vraagstukken dit zijn wordt elk jaar in januari door het college vastgesteld. De leden van de werkgroep beschikken over kennis en ervaring over het betrekken van inwoners: hoe bereik je ze en hoe betrek je ze? De Werkgroep betrekken inwoners zorgt voor continuïteit t.a.v. inwonersbetrokkenheid en is ook verantwoordelijk voor de werving en instelling van de themagroepen. Dit gebeurt via een duidelijke opdracht met daarin in ieder geval de omschrijving van het thema, de manier waarop inwonersbetrokkenheid wordt vormgegeven, een eventuele onkostenvergoeding voor deelnemers en de tijdspanne van het advies.

1.7 De Flexibele themagroepen zijn verantwoordelijk voor de advisering.

De themagroepen worden eveneens ingesteld door de gemeente op advies van de werkgroep. Hun belangrijkste taak is het geven van inhoudelijk advies aan de gemeente. Een themagroep bestaat uit inwoners van Westervoort met speciale kennis en/of betrokkenheid bij de specifieke thema's waarop ze worden gevraagd te participeren. Desgewenst kan een vakinhoudelijk ambtenaar als procesmatig trekker fungeren. Uitermate van belang is de opdracht vanuit de werkgroep aan de themagroep waarin wordt vastgelegd op welk item men adviseert, welke aard van bewonersbetrokkenheid wordt ingezet en binnen welke tijdspanne het advies moet afkomen. Met het model van thema-specifieke participatiegroepen wordt afscheid genomen van één overkoepelende Wmo-raad. De themagroepen zijn tijdelijk en worden voor kortere of langere tijd ingesteld, afhankelijk van de complexiteit van het vraagstuk. De Ontwikkelgroep denkt dat voor een themagroep makkelijker inwoners te vinden zijn dan voor de Wmo-raad. Immers, steeds minder mensen zijn geïnteresseerd in een structurele rol maar willen wel (tijdelijk) betrokken worden bij een thema dat hen aan gaat.

1.8 Evaluatie na een jaar is een voorwaarde.

De werkgroep evalueert na één jaar de werkzaamheden en onderzoekt of het stoppen met een formele adviesraad inderdaad heeft geleid tot meer inwonersbetrokkenheid en of de voorgelegde verordening ongewijzigd kan worden gehandhaafd.

1.9 Het model is wellicht ook buiten het sociaal domein inzetbaar.

Het model is ontwikkeld voor het sociaal domein maar is wellicht ook binnen de gemeentelijke organisatie breder inzetbaar. De ontwikkelgroep beveelt dit ook aan. In het

evaluatie voorstel dat ook aan de raad zal worden voorgelegd worden zal ook op dit aspect worden ingegaan.

2.1 Met deze conceptverdoering wordt voldaan alle wettelijke vereisten.

De drie wetten leggen de gemeenten een verplichting op om inwoners en met name cliënten te betrekken bij de drie genoemde wetten. Art 2.10 Jeugdwet, artikel 2.1.3 lid 3 Wmo en 47 van de Participatiewet schrijven voor een verordening vast te leggen waarin ten minste wordt bepaald op welke wijze ingezetenen, waaronder in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers, worden betrokken bij de uitvoering van deze wetten. Daarbij wordt in ieder geval geregeld de wijze waarop zij:

- a. in de gelegenheid worden gesteld voorstellen voor het beleid te doen;
- b. vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;
- c. worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;
- d. deel kunnen nemen aan periodiek overleg;
- e. onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;
- f. worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie.

In bijgaande concept-verordening wordt op alle benoemde punten ingegaan. De wetten geven gemeente de volledige vrijheid om een en ander te regelen zoals men dat goed dunkt. Via advisering door een ontwikkelgroep zijn alle punten belicht en deze worden nu via deze verordening aan uw voorgelegd.

1.2 De Wmo-raad Westervoort heeft een positief advies afgegeven.

In een overleg met de wmo-raad op 28 november (tevens de allerlaatste vergadering van de wmo-raad) heeft de wmo-raad aangegeven een positief advies te willen afgeven en heeft dat via een brief van 2 december formeel bevestigd (zie bijlage 4). Een aantal kanttekeningen en suggesties zijn benoemd en deze zijn alle in de verordening opgenomen. In een eerder stadium hebben de juristen van Team Advies al een positief advies afgegeven.

Kanttekeningen

1 Inwonersbetrokkenheid is in de praktijk niet makkelijk vorm te geven.

Alhoewel de inschatting is dat met dit nieuwe model inwonersbetrokkenheid beter gewaarborgd is zijn natuurlijk geen garanties voor de toekomst te geven. Alles staat of valt ermee of gemeente en partners er in zullen slagen voldoende kandidaten voor de werkgroep en de themagroepen te vinden en vervolgens natuurlijk ook met de kwaliteit en inhoud van de adviezen.

Niettemin hebben zich al meerdere kandidaten voor de werkgroep gemeld.

2 Er is sprake van een ontwikkelmodel

Het is een ontwikkelmodel. Landelijke ervaring en de ervaring uit de eigen experimenten laten zien dat het meer en beter betrekken twee kanten kent: gemeenten moeten leren flexibeler en gericht te opereren, inwoners moeten ervaren dat het voor hen betekenis en waarde heeft om niet alleen mee te praten maar ook mee te denken en mee te doen. Dit vergt investering voor zowel de gemeente als de inwoners. Het voorgestelde participatiemodel is niet perse makkelijker dan een vaste wmo-raad of Raad voor het sociaal domein maar sluit wel beter aan bij de ontwikkelingen in de samenleving. Het voorgestelde model biedt zowel gemeente als inwoners de kans samen gaandeweg te ontdekken welke vormen en manieren om inwoners te betrekken de meeste kans van slagen hebben in Westervoort.

3 Evaluatie na een jaar is essentieel.

Een jaar na inwerkingtreding zal moeten worden gezien of het stoppen met een formele adviesraad inderdaad heeft geleid tot meer inwonersbetrokkenheid en of de voorgelegde verordening ongewijzigd kan worden gehandhaafd.

Financiële paragraaf

De Wmo-raad heeft jaarlijks de beschikking over een budget van € 8.500,00. Hieruit worden (o.a.) lidmaatschappen en onkostenvergoedingen betaald. Daarnaast wordt jaarlijks een bedrag van € 5.540,00 ingezet voor de secretariële ondersteuning van de Wmo-raad. De huidige secretaris staat op de loonlijst van de gemeente Westervoort voor 4 uur per week. We stellen voor deze budgetten beschikbaar te houden voor het nieuwe model voor het betrekken van inwoners in Westervoort. Deze budgetten zijn naar verwachting voldoende om de gemeentelijke facilitering te kunnen dekken.

Communicatie

De ontwikkelgroep heeft het Advies versterking Cliënt- en Burgerparticipatie Westervoort op 12 september 2019 besproken met wethouder T. Kampschreur. Wethouder Kampschreur kan zich vinden in het advies.

Participatie en communicatie

Zoals beschreven in de inleiding zijn inwoners en partners via de ontwikkelgroep nauw en intensief betrokken geweest bij de voorbereiding van dit raadsvoorstel. Over de verdere communicatie rond dit raadsvoorstel, inclusief de werving van alle leden, zal de gemeente, c.q. de Werkgroep Betrekken Inwoners, wanneer deze is ingesteld, conform het advies van de Wmo-raad, zich moeten beraden.

Uitvoering

Na vaststelling van de verordening wordt de werving van de leden van de werkgroep ter hand genomen. Naar verwachting zal de werkgroep in februari haar werkzaamheden kunnen aanvangen en zich kunnen wijden aan de instelling van de voor 2020 geplande themagroepen.

Intergemeentelijke samenwerking

De Werkgroep Betrekken Inwoners zal nauw contact onderhouden met de Raad voor Sociaal Domein Duiven en de andere adviesraden in de regio.

Bijlagen

20143515	Raadsbesluit Verordening cliënt- en burgerparticipatie sociaal domein Westervoort 2020
201427888	Advies ontwikkelgroep Versterking cliënt- en burgerparticipatie Westervoort d.d. 14 oktober 2019
201435121	Advies Wmo-raad Verordening cliënt- en burgerparticipatie sociaal domein Westervoort 2020 d.d. 2 december 2019

Westervoort,

burgemeester en wethouders van Westervoort,

P.J.E. Breukers
secretaris

drs. A.J. van Hout
burgemeester